

Eventyr For Alle

Den fattige og den rike

Brødrene Grimm

Den fattige og den rike

I gamle dager, da Vårherre ennå selv vandret på jorda blant menneskene, skjedde det en aften at han ble svært trett, og natta kom over ham før han rakk å nå frem til noe herberge. Men langs veien, på hver sin side, lå det to hus. Det ene var stort og flott, det andre lite og fattigslig å se på, og det store tilhørte en rik mann og det lille en fattig mann.

Da tenkte Vårherre: «Den rike kommer jeg ikke til å være til bry for, så jeg skal overnatte hos ham.»

Da den rike hørte at noen banket på døra hans, lukket han vinduet opp og spurte den fremmede hva han ville.

Herren svarte: «Jeg ber om hus for natta.»

Den rike mønstret vandringsmannen fra topp til tå, og siden Vårherre gikk i usle klær og ikke så ut som en med masse penger i lomma, ristet han på hodet og sa: «Jeg kan ikke ta imot deg, mine kamre er fulle av grønnsaker og såkorn. Og hadde jeg hust hver mann som banker på døra mi, så måtte jeg snart ta tiggerstaven i hånda selv. Finn deg tak over hodet et annet sted.»

Dermed slo han vinduet igjen og lot Vårherre stå. Vårherre vendte ham da ryggen og gikk over til det lille huset. Han hadde knapt banket på før den fattige tok i klinka, lukket døra opp for ham og bad vandringsmannen

komme inn.

«Bli hos meg natta over», sa han, «for det er alt mørkt, og du kan ikke komme lenger i dag likevel.»

Dette syntes Vårherre godt om, og han gikk inn. Den fattiges kone tok ham i hånda, ønsket ham velkommen, og sa at han måtte ta til takke med det de kunne by på og føle seg som hjemme. De hadde ikke mye, men det de hadde, det gav de av et godt hjerte. Så satte hun poteter over varmen, og mens de kokte melket hun geita si, så de kunne få seg litt melk også. Og da bordet var dekket, satte Vårherre seg ned og spiste med dem, og den simple kosten smakte ham godt, fordi det var glade ansikter ved bordet.

Da de hadde spist, og det var sovetid, tok kona mannen til side og sa: «Hør, mannen min, vi kan lage oss en seng av halm i natt, så den stakkars vandringsmannen kan få ligge i vår seng og hvile seg godt ut. Han har gått i hele dag, og da blir man trett.»

«Hjertens gjerne», svarte mannen, «jeg skal tilby ham det.» Og så gikk han bort til Vårherre og bad ham, hvis han ikke hadde noe imot det, om å legge seg i deres seng, så han kunne hvile seg godt ut. Vårherre ville ikke ta senga fra de to gamle, men de gav seg ikke, så til slutt gjorde han som de bad ham om og la seg i senga deres. Men selv la de seg på en halmseng på gulvet.

Neste morgen stod de opp før det ble dag, og laget frokost til gjesten sin, så god som det var mulig å få til. Da nå sola lyste inn gjennom det lille vinduet og Vårherre hadde stått opp, spiste han igjen sammen med dem og ville så dra videre.

Men da han stod i døra, vendte han seg om og sa: «Siden dere er så medfølende og fromme, så ønsk dere tre ting, og jeg skal gi dere det.»

Da sa den fattige: «Hva annet kan jeg ønske meg enn den evige salighet, og at vi to, så lenge vi lever, holder oss sunne og raske og har vårt nødtørftige, daglige brød; og for det tredje vet jeg ikke mer å ønske meg.»

«Vil du ikke ønske deg et nytt hus i stedet for dette gamle?» spurte Vårherre.

«Å jo», sa mannen, «hvis jeg kan få det, så skulle jeg ikke ha noe imot det.»

Da oppfylte Herren ønskene deres og gjorde det gamle huset om til et nytt, ga dem ennå en gang sin velsignelse og dro så videre.

Det var alt langt på dag da den rike stod opp. Han la seg hen i vinduet og fikk se et nytt pent hus med røde takstein på den andre sida, der den gamle hytta hadde ligget før. Da gjorde han store øyne, ropte på kona si og sa: «Si meg, hva har skjedd her? I går aften lå fortsatt den gamle elendige hytta på andre sida, men nå står det et vakkert nytt hus der! Spring over veien og hør hva som har skjedd.»

Kona gikk inn til den fattige og spurte ham ut.

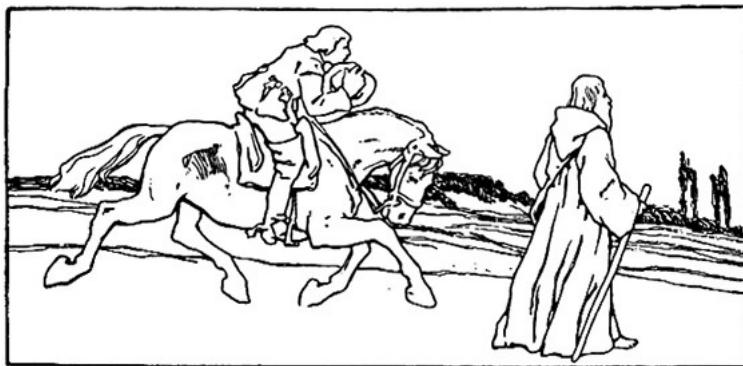
«Jo», sa han, «i går aften kom det en vandringsmann her og bad om tak over hodet for natta, og i morges, da han gikk, ga han oss tre ønsker, den evige salighet, sunnhet i dette livet og det daglige nødtørftige brød, og til slutt ga han oss et nytt, vakkert hus i stedet for den gamle hytta vår.»

Den rikes kone sprang fort tilbake og fortalte mannen sin hva som hadde skjedd.

«Jeg kunne rive og slå meg selv i hjel», sa mannen. «Hadde jeg bare visst! Den fremmede var her først og ville overnatte hos oss, men jeg viste ham bort.»

«Skynd deg!» sa kona. «Sett deg på hesten, du kan ta mannen igjen ennå, og så må du også få deg tre ønsker.»

Den rike fulgte det gode rådet, satte av sted på hesten og

tok om en stund Vårherre igjen. Han talte fint og vakkert, og ba om at han ikke måtte ta det ille opp, at han ikke straks ble sluppet inn; han hadde nemlig lett etter dørnøkkelen, og imens hadde han, den fremmede, gått sin vei. Men om han kom tilbake samme vei, måtte han bare ta inn hos ham.

«Ja», svarte Vårherre, «om jeg en gang kommer tilbake, skal jeg gjøre det.»

Da spurte den rike, om ikke han også skulle få gjøre seg tre ønsker slik som naboen. Jo, svarte Vårherre, det skulle han nok; men det ville ikke være heldig for ham, så han burde heller la være å ønske seg noe. Men den rike mente at han skulle nok finne på noe som kunne være til lykke for ham, bare han visste at det ble oppfylt.

Da sa Vårherre: «Ri hjem, og de tre ønskene du gjør deg skal gå i oppfyllelse.»

Nå hadde den rike det han ville ha. Han red hjemover og begynte å grunne på hva han skulle ønske seg. Mens han satt slik og tenkte seg om og lot tømme henge, begynte hesten med ett å springe, og han ble så forstyrret at han fikk ikke fullført en eneste tankerekke. Han klappet hesten på halsen og sa: «Rolig, Lise!» Men den bare satte av sted på nytt. Da ble han til slutt ergerlig og ropte utålmodig: «Skulle ønske du brakk nakken!» Og med det samme det var sagt,

pladask – der lå han på veien, og der lå hesten død og uten å røre seg. Dermed var det første ønsket gått i oppfyllelse. Men siden han var gjerrig av natur, så ville han ikke la salen og seletøyet være igjen. Han skar det derfor av og tok det på ryggen, og nå måtte han gå i stedet for å ri.

«Men du har da to ønsker igjen ennå», tenkte han, og han trøstet seg med den tanken.

Mens han nå gikk slik bortover den sandete veien, og sola brandt hett ved middagstider, ble han varm og gretten. Salen var tung og klemte ham over ryggen, og ennå hadde han ikke kommet på hva han skulle ønske seg heller.

«Selv om jeg ønsker meg alle verdens rikdommer og skatter», sa han til seg selv, «så er det alltid noe som faller meg inn etterpå, det ene eller det andre. Det vet jeg på forhånd. Men jeg må prøve å ordne meg slik at det slett ikke blir noe mer igjen for meg å ønske.» Så sukket han og sa: «Ja, hadde jeg bare vært den bondemannen fra Bayern, som også fikk seg tre ønsker, han visste hva han skulle gjøre. Først ønsket han seg skikkelig mye øl, så ønsket han seg så mye øl som han kunne drikke, og så ønsket han seg en tønne øl til.»

Mang en gang syntes han at nå hadde han funnet noe å ønske seg, men så syntes han at det var for lite for ham. Da kom han med ett til å tenke på hvor godt kona hans hadde det nå, som satt hjemme i ei kjølig stue og nøyt god mat. Det ergret ham skikkelig, og uten at han visste det, sa han høyt: «Åh, skulle ønske hun satt der hjemme på hestesalen, og uten å komme løs, i stedet for at jeg skal gå her og slepe på den.»

Og med det samme han hadde sagt det siste ordet, så var salen vekke fra ryggen på ham, og slik merket han at det andre ønsket også hadde gått i oppfyllelse.

Da ble han varm om ørene. Han begynte å løpe, og tenkte at når han kom hjem skulle han sette seg inn i et kammers helt alene og pønske ut noe skikkelig stort til sitt siste ønske.

Men da han kom hjem og lukket stuedøra opp, så satt kona midt i stua på hestesalen, og jamret og bar seg og kunne ikke komme løs.

Da sa han: «Vær nå tilfreds. Hvis du bare blir sittende der, skal jeg ønske deg alle verdens rikdommer.»

Men kona skjelte ham ut for være en treskalle, og sa: «Hva hjelper alle verdens rikdommer når jeg må sitte her på salen? Du har ønsket meg opp på den, så nå får du også hjelpe meg av igjen.»

Og enten han ville eller ei, så måtte hans tredje ønske være at kona ble fri for salen og kunne komme av igjen. Og det ønsket ble straks oppfylt.

Og slik hadde han ingenting igjen for de tre ønskene uten ergrelse, møyne, skjenn og en død hest. Men de fattige levde fornøyde og stille og fromme til sin salige ende.

Eventyr ForAlle.no

Les og hør kjente og ukjent eventyr,
gratis på norsk!

eventyrforalle.no

PATREON | EventyrForAlle

Tysk folkeeventyr fra samlingene til Jacob Grimm (1785–1863) og Wilhelm Grimm (1786–1859). (Offentlig eiendom - public domain)

Originaltittel: Der Arme und der Reiche

Norsk oversettelse: Ingeborg von der Lippe Konow & Karl-Robert Rønning

Basert på:

- Norske oversettelsen *Den fattige og den rige* av Ingeborg von der Lippe Konow (1860-1929) fra [Grimms eventyr. Anden samling, 1897 \(nb.no\)](http://Grimms%20eventyr.%20Anden%20samling,%201897%20(nb.no)) (Offentlig eiendom - public domain)
- Tyske originalteksten fra [Kinder- und Haus-Märchen Band 2, 1857 \(de.wikisource.org\)](http://Kinder-und%20Haus-M%C3%A4rchen%20Band%202,%201857%20(de.wikisource.org)) (Offentlig eiendom - public domain)

Dette verket er lisensiert under følgende Creative Commons lisens: Navngivelse-DeLPåSammeVilkår 4.0 Internasjonal. For å se en kopi av denne lisensen, besøk

<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>.

Illustratør: Otto Ubbelohde (1867-1922)

Digitalt fargelagt av Karl-Robert Rønning.

Kilde: de.grimmbilder.wikia.com

Dette arbeidet er fri for kjente opphavsrettsrestriksjoner.